

Alles over fazanten

De Amerikaanse bioloog Charles William Beebe (1877–1962) werd door zijn ouders gestimuleerd in zijn vroeg ontwakende liefde voor de natuur. In 1896 begon hij aan de Columbia Universiteit in New York biologie te studeren, maar verliet de universiteit al in 1899, zonder graad, al had hij alle examens gedaan behalve in wiskunde, en accepteerde een baan als assistent-curator voor de vogels aan de splinternieuwe Bronx dierentuin.

Beebe ontwikkelde zich tot een veelzijdig veldbioloog: aanvankelijk was hij vooral ornitholoog, later ook tropisch ecooloog, etholoog (diergedrag) en marien bioloog (vooral in de periode 1925–1934). Hij beschikte over een uitzonderlijk schrijftalent. Bij zijn publicaties zijn de zuiver wetenschappelijke artikelen in de minderheid, veruit de meeste zijn gericht op een breder publiek en doen op aansprekende wijze verslag van zijn wetenschappelijke avonturen. In 1907 werd zelfs een tijdschrift opgericht, *Zoologica*, uitgegeven door de New York Zoological Society, dat vooral diende om de vele artikelen van Beebe te kunnen plaatsen. In 1908 werd hij bij de dierentuin bevorderd in rang en gelijkgesteld aan de wetenschappers van het New York Museum of Natural History; hij verkreeg het recht elk jaar gedurende twee maanden op expeditie te gaan.

Hij werd een bekende figuur in de 'betere kringen' van New York. Rond 1908 raakte hij bevriend met Theodore Roosevelt, president van de V.S. in de periode 1901–1909, een vriendschap die standhield tot Roosevelt's dood in 1919. Roosevelt was een groot bewonderaar van Beebe als auteur.

Beebe maakte in zijn leven talloze expeditie; al in 1899 nam hij deel aan een kleine expeditie naar Nova Scotia. Zijn meest prestigieuze expeditie was en bleef echter zijn grote 'fazanten-expeditie', gesponsord door Anthony R. Kuser (1862–1929), zakenman en filantroop, die 17 maanden zou duren (1910–1911). Beebe ging op reis met zijn vrouw en de schilder Robert Bruce Horsfall (1869–1948) en bezocht Sri Lanka, de Himalaya, Singapore, Sarawak, Sumatra, Java en Madura, Burma, China en Japan. Overal zocht hij de leden van de fazantenfamilie (*Phasianidae*) op in hun natuurlijke omgeving. Er waren kennelijk moeilijkheden met Horsfall, die de expeditie voortijdig verliet.

De resultaten verschenen van 1918 tot 1922 in een grandioos uitgevoerde vierdelige monografie, *A monograph of the pheasants*, geïllustreerd met vele schitterende landschapsfoto's gemaakt door Beebe, gereproduceerd in heliogravure — een zeer hoogwaardig reproductieprocédé — en een gekleurde plaat voor elke soort van de fazantenfamilie door verschillende artiesten (bij deze blog als voorbeeld de plaat van Sclaters glansfazant, *Lophophorus sclateri*, door George Edward Lodge). Alleen al de afmetingen zijn indrukwekkend: de delen zijn 41cm hoog. Niet alleen wordt elke soort beschreven, maar Beebe verhaalt ook uitvoerig van zijn zoektochten en zijn waarnemingen in de vorm van een persoonlijk verslag. Het manuscript was klaar in 1914, maar door de Eerste Wereldoorlog werd de publicatie uitgesteld. Theodore Roosevelt zag nog voor zijn dood het eerste deel en was laaiend enthousiast. Hoewel dit een wetenschappelijke monografie was die in een beperkte oplage van 600 exemplaren verscheen, schrijft Beebe zeer persoonlijk over zijn eigen belevenissen tijdens de expeditie alsof hij zich tot een veel breder publiek wilde richten. In 1926 verscheen nog een bekorte veel minder luxueuze versie in twee delen: *Pheasants: their lives and homes*.

Al was de expeditie wetenschappelijk succesvol, het gaf waarschijnlijk de genadeslag aan Beebe's eerste huwelijk met Mary Rice Blair, waarmee hij in 1902 getrouwd was. In 1913 liet zij zich van hem scheiden en hertrouwde niet lang daarna. Zij had Beebe op veel van zijn expedities begeleid, maar het huwelijk was zeker niet vrij van spanningen geweest. Beebe kon de scheiding maar moeilijk verwerken.

Hoewel Beebe veel persoonlijke ervaringen in zijn monografie had beschreven, was hij nog niet tevreden; hij wilde op nog een andere manier iets van zijn reiservaringen overbrengen, 'het gevoel', zonder overbelasting met wetenschappelijke waarnemingen. Daarom schreef en publiceerde hij in 1927 *Pheasant Jungles*, een boek dat een aparte plaats in zijn werk inneemt: hier komt niet de wetenschappelijke waarneming op de eerste plaats, maar de reisbeleving. (Schutblad van de goedkope Blue Ribbon uitgave, met een foto van een landschap in de Himalaya bovenaan deze blog.)

Beebe had tijdens zijn leven vaak gezegd dat hij niet wilde dat iemand zijn biografie zou schrijven en hij liet ook geen autobiografie na. Toch zijn er nu twee biografieën, die van Rober Welker, *Natural man* uit 1974, en de biografie van Carol Gould, *The remarkable life of William Beebe* uit 2004. Welker had blijkbaar geen toegang tot Beebe's persoonlijke papieren, en concentreert zich op een gedetailleerde analyse van Beebe's boeken. Gould weet veel meer te vertellen over Beebe's sociale omgeving, maar analyseert niet zijn werk. Daarom vullen beide biografieën elkaar aan.

Welker, die Beebe aanvankelijk onvoorwaardelijk bewonderde, leerde tijdens het schrijven ook negatieve kanten van Beebe's karakter kennen — dat werd zo erg dat hij een tijdlang dacht niet verder te kunnen met zijn biografie. Hij kon Beebe's 'aanpassingen van de waarheid' moeilijk accepteren, zo blijkt uit zijn voorwoord. In het bijzonder had hij het moeilijk met *Pheasant Jungles*; hij beschouwt het als fictie, als een roman — en als zodanig wel geslaagd.

In *Pheasant Jungles* slaagt Beebe erin de aanwezigheid van zijn vrouw, die hem op de hele expeditie had begeleid, totaal te verzwijgen; dat de kunstenaar Horsfall geen rol speelt, is minder verbazingwekkend. Welker merkt op dat vele passages in *Pheasant Jungles* een parallel hebben in de grote monografie, maar de details zijn vaak anders, op bepaalde punten spreken de twee versies elkaar zelfs tegen. Zo eindigt een jacht op groene pauwen in de monografie zonder resultaat, maar in

Pheasant Jungles gaat Beebe met een mooi exemplaar terug naar het kamp. De Sumatraanse pauwfazant (*Polyplectron chalcurom*) kan in *Pheasant Jungles* in al zijn glorie gadeslagen worden, maar in de monografie krijgt de auteur de vogel nauwelijks goed in het vizier. De gevaren van een bepaalde expeditie in een streek waar de bevolking opstandig is worden in de monografie beschreven als onbeduidend; in *Pheasant Jungles* proberen tot twee keer toe onbekenden de auteur te verpletteren onder een opzettelijk veroorzaakte rotslawine, en worden op drie opeenvolgende nachten vergiftigde pijlen op de tent afgeschoten, die echter niet de kracht hebben door het tentdoek heen te dringen. Al deze wijzigingen in *Pheasant Jungles* ten opzichte van de monografie hebben als doel de expedities dramatischer, gevaarvoller, succesvoller en bevredigender voor te stellen dan ze in feite waren.

In 1918 werd Beebe honorair curator bij de dierentuin voor de vogels en directeur van het onderzoek in de tropen, wat hem volledige vrijheid gaf in publiceren en onderzoek. Van zijn onderzoek op het terrein van de zeebiologie is zijn meest spectaculaire wapenfeit de afdaling tot 923 meter diepte in 1934 in de bathysfeer van de ingenieur Otis Barton (1899–1992), een stalen kogel met kijkglas waar twee mensen met moeite plaats in konden nemen.

Beebe ging met pensioen in 1952, maar bleef actief tot zijn dood. In 1927 had Beebe een veel jongere vrouw getrouwd, de romanschrijfster Elswyth Thane (1900–1984), die het verblijf in de tropen niet bleek te kunnen verdragen zodat ze grotendeels gescheiden levens leidden in een open huwelijk.